

traficul de arme și muniții, lucru de care s-a convins apoi și aliatul său de la sud. Trebuie să facem precizarea că statul sîrb, dacă vroia să se servească de tratatul din 1868, ar fi trebuit să se înțeleagă cu România înainte de a porni contra Porții.

Opinia publică din România dorea tot mai mult să participe la război de partea Serbiei și Muntenegrului, ca prin luptă să-și cîștige independența de stat. „Aici toți sînt contra turcilor și spiritul public începe să devină războinic” — nota domnitorul Carol în memoriile sale¹.

Acest lucru s-a răsfrînt și pe plan intern. Încă din aprilie 1876 cade guvernul conservator al lui Lascăr Catargiu. După încercarea de a forma un guvern prezidat de generalul I. Em. Florescu, apoi guvernul coaliției de la Mazar-pașa, domnitorul Carol, în august 1876, îl însărcinează pe I. C. Brătianu cu formarea noului guvern. Noul guvern liberal întreprinde o acțiune diplomatică activă, mai ales pe lîngă Rusia și Austro-Ungaria.

La 1 septembrie 1876, turcii ocupă puternicul punct strategic Alexinaț, care le deschidea acces liber spre Belgrad. Sîrbii se aflau astfel în fața dezastrelor. Acest lucru a produs o puternică impresie asupra opiniei publice rusești și asupra guvernului rus. Pentru preîntîmpinarea unui dezastru militar al Serbiei, Rusia, printr-o notă ultimativă, a cerut armistițiu pentru toți combatanții; în caz contrar, Constantinopolul urma să fie părăsit de întregul personal al ambasadei ruse și relațiile diplomatice rupte². Sublima Poartă consimți la încheierea unui armistițiu pe două luni³.

Anglia, pentru a evita izbucnirea unui război ruso-turc, convoacă o conferință la Constantinopol. Conferința de la Constantinopol, pe lîngă care guvernul român trimisese un împuternicit, a convins poporul român că puterile occidentale nu erau dispuse să acorde României nici un sprijin pentru a obține independența. Mai mult, în timpul conferinței, Poarta arătase și mai fățiș, în constituția ce-și dăduse, că ea considera România o simplă provincie privilegiată a ei⁴. Ion Brătianu protestă împotriva acestui lucru. El declară că „... România se afla în fața călcării drepturilor sale pentru care, secole, Românii și-au vărsat sîngele... Nici sabia lungă a lui Baiazid și Mohamed nu a putut să pătrundă pînă în munții României, unde cutează astăzi să străbată Midhat-pașa cu constituția lui”⁵. Acum apărea clar că singura cale de obținere, în condiții onorabile, a independenței, nu era decît pe calea armelor.

Între timp, Serbia a fost nevoită să încheie pace pe baza statu-quo-ului cu Turcia în februarie 1877⁶. Rusia semnă la 15 ianuarie 1877 la Buda-Pesta o convenție secretă, care îi asigura neutralitatea Austro-Ungariei, iar la 12 aprilie 1877 declară război Turciei. Cu cîteva zile înainte, la 4 aprilie 1877, la București este încheiată convenția ruso-română privind trecerea trupelor

¹ *Memoriile regelui Carol I*, vol. IX, București, 1912, p. 6.

² *Documents diplomatiques pour l'orient*, vol. I, p. 239, Paris, 1877.

³ *Ibidem*, p. 239—240.

⁴ V. Maciu, *Cu privire la războiul pentru independența României*, în «Studii» an XV, 1957, Nr. 4, p. 117; vezi și V. Maciu, *România și conferința de la Constantinopol din dec. 1876—ian. 1877*, în «Analele Universității București», istoria, nr. 9/1957, p. 183.

⁵ Reprodus după N. Iorga, *Istoria românilor*, București, 1939, vol. X, p. 172.

⁶ Arh. ist. institut, Beograd, fond I. Ristici, sign. XIX/1, doc. 465.